

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN

NEWSPAPER

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:
(312) 927 4789
(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS

OCTOBER 31 - 1983

AUŠROS METAI

NR. 20.

LIETUVOS STALAS XVI PASAULIO ANTI KOMUNISTINĖS LYGOS SUVAŽIAVIME LIUKSEMBURGE, 1983 m. rugsėjo 20 - 22 dienomis. Kairėje: BALTGUDIJOJOS atstovas S. Kosmowicz iš Stugdarto; dešinėje: LIETUVOS ATSTOVAS Dr. Kazys Bobelis (prieš jį - Nepriklausomos Lietuvos vėliava). Nuotrauka Liūto Griniiaus.

VLIKO NARIAI EUROPOJE

1983 m. rugsėjo 19-26 d. VLIKO pirm. dr. K. Bobelis ir Valdybos narys inž. L. Grinius lankėsi Anglijoje, Vokietijoje ir Liuksemburge. Pagrindinis šios kelionės tikslas buvo dalyvavimas XVI-me Pasaulio Anti-Komunistinės Lygos suvažiavime, kuris vyko rugsėjo 20-22 dienomis Liuksemburge. Kelionė buvo taip pat išnaudota susitikimams su lietuviais Hiutenfelde, Miunchene ir Londone.

LIUKSEMBURGE vykusiame PAKL dalyvių suvažiavime lietuviams atstovavo dr. K. Bobelis ir inž. L. Grinius, o stebėtojo teisėmis (ne VLIKO iššomis) dalyvavo ir J. Bobelis iš Londono.

PAKL suvažiavime apie 400 dalyvių atstovavo 75 tautoms ir 9 tarptautinėms organizacijoms: 15 iš Afrikos, 21 iš Azijos ir Australijos, 21 iš Europos, 7 iš Lotynų Amerikos, 9 iš Artimųjų Rytų ir 2 iš Šiaurės Amerikos. Suvažiavimą stebėjo 34 laikraštinkai iš 14-os valstybių.

Suvažiavimo atidarymas įvyko Europos Parlamento rūmuose. Jį sveikino Liuksemburgo vyriausybės atstovai ir Europos Parlamento nariai. Pagrindinę kalbą pasakė Europos Parlamento narys P. Vanderkhoven iš Belgijos. Sekančių dviejų dienų posėdžiai vyko Novatel viešbutyje pradant bendrais pusryčiais ir baigiant vėlyva vakariene. Visų atstovų (po du kiekvienai organizacijai) išlaikymą suvažiavimo metu apmokėjo rengėjai - Ligue Internationale de la Liberte ir Europos Council for World Freedom (Europos Taryba Pasaulio Laisvei).

Suvažiavimo darbotvarkėje buvo PAKL vadovybės ir šešių pasaulio dalių organizacijų pranešimai, paskaitos ir dalyvių klausimai - diskusijos. Taip pat buvo sudarytos keturios rezoliucijų komisijos. Oficiali suvažiavimo kalba buvo prancūzų, tačiau bent pusė pasikaitininkų naudojo anglų kalbą. Sesijų metu visos kalbos buvo lygiagrečiai verčiamos į prancūzų, anglų, kiniečių ir ispanų kalbas. Suvažiavimo salė ir delegacijų stalai buvo papuošti dalyvaujančių valstybių vėliavomis. Lietuvos tautinės vėliavos buvo pagamintos Washingtono ponijų, Reginos Petrutienės ir Reginos Liogienės.

Ypač dėmesio vertos buvo šios paskaitos: DR. JACQUELYN K. DAVIS (Institute for Foreign Policy Analysis, Cambridge, MA): "JAV pasaulinė strategija ir Atlanto sąjunga"; VLADIMIR BUKOVSKY (Stanford University, CA.) "Vakariečių iliuzijos; pacifistai prieš taiką"; H. MAJROUH (Afghanistan Information and Documentation Center, Paris): "Afganistano iššūkis ir laisvės

kaina" (ilustruota paveikslais iš Afganistano kovų); Sir WALTER WAKER (Britų dimisijos generolas): "Būsime vieningi, arba mus pakars pavieniui"; MARIE - FRANCE GAROUD (Institut International de Geopolitique, Paris): "Detantė ar apsigynimas?"

Lietuvai suvažiavimo darbotvarkėje buvo paskirtas laikas antros dienos popietėje po p. V. Bukovskio kalbos. Deja, tai buvo atidėta, o vėliau dėl laiko stokos, neįvykdyta. VLIKAS buvo paruošęs rezoliuciją (ž. Specialią ELTĄ, 1983 m. rugsėjo 19 d.) ir informacinę medžiagą, kurios apie 100 patraukliai apipavidalintų aplankų buvo įteikta visoms atstovybėms. Jokia kita delegacija tolygios medžiagos nebuvo paruošusi.

Abu lietuviai dalyvavo suvažiavimo diskusijose ir rezoliucijų komisijose. DR. K. BOBELIS buvo referentu Pasaulinės strategijos komisijoje ir pavadavo jos pirmininką, INŽ. L. GRINIUS dalyvavo Ekonomijos ir prekybos komisijos darbuose ir paruošė jai rezoliucijas.

Suvažiavime susipažinta su daugelio tautų atstovais. Užmegztį ryšiai padėjo išgarsinti okupuotos Lietuvos bylą ir bus naudingi ateityje. Savo keliu, lietuvių dalyvavimas davė progą susipažinti su kitų tautų problemomis ir pasaulinio masto pastangomis prieš komunistų agresiją.

Paskutinę suvažiavimo dieną dalyviai priėmė 30 iš 34 anksto pasiūlytų rezoliucijų. VLIKO pasiūlyta rezoliucija nr. 5: "Apie Estijos, Latvijos ir Lietuvos padėtį". Buvo taip pat priimtos visos rezoliucijų komisijų paruoštos bendro pobūdžio rezoliucijos. Pasaulinio Anti-Komunistinės Lygos pasovus sekretoriatas visas rezoliucijas turi įteikti adresatams, Liuksemburgo laikraščiai apie suvažiavimo eigą ir jo paskaitas rašė išsamius straipsnius kiekvieną dieną.

MIUNCHENE dr. K. Bobelis ir inž. L. Grinius susipažino su RADIO LIBERTY lietuvių skyriaus vedėju p. K. ČEGINSKU ir telefonu susisiekė su kitais radijo programos darbuotojais. Svarbiausias šio susitikimo tikslas buvo išsiaiškinti padėtį ir galimas išeitis ryšium su planuojamu bendro Pabaltijo respublikų radijo skyriaus sudarymu. Atsižvelgiant į tris skirtingas kalbas ir skirtingas lietuvių, latvių ir estų padėtis, toks sujungimas gali būti lietuviams nenaudingas. Lietuviai atstovauja bent pusę Pabaltijo gyventojų, nors JAV kiekvienai tautai skiria po tiek pat personalo ir programos laiko.

Miunchene buvo taip pat patikrintas VLIKO archyvų stovis ir aptartos galimybės jį pervežti į JAV.

HIUTENFELDE lankėsi INŽ. L. GRINIUS, kuris susipažino su Vasario 16 Gimnazijos personalu ir Lietuvių Kultūros Instituto Centru. Vasario 16 patalpose taip pat yra VLIKO archyvo dalis ir buvo teirujamasi apie galimybes šį archyvą perkelti į JAV. Pokalbiuose su vietos veikėjais inž. L. Grinius turėjo progą išsiaiškinti ELTOS vokiečių kalba atgaivinimo sąlygas. (Malonu pranešti, kad spalio mėnesį naujasis ELTA - PRESSEDIENST biuletėnis, redaguojamas p. K. BARONO, jau išleistas. Red.).

LONDONE DR. K. BOBELIS ir INŽ. L. GRINIUS lankėsi Lietuvių Namuose, Draugiškuose pokalbiuose buvo aptarti Didžiosios Britanijos lietuvių reikalai ir pasikeista nuomonėmis dėl VLIKO rūpesčių ir darbų. Abu VLIKO Valdybos nariai susipažino su nauju "EUROPOS LIETUVIO" redaktorium p. JZ. MAŠANAUSKU. Tos pačios dienos vakare abu VLIKO nariai padarė pranešimą susirinkusiai lietuvių visuomenei, kurios tarpe buvo Lietuvos atstovas p. VINCAS BALICKAS su ponija, Didžiosios Britanijos Lietuvių S-gos pirm. JARAS ALKIS, INŽ. JUOZAS VILČINSKAS ir kiti.

VLIKO IR PLB PASITARIMAI

Sekant VLIKO pirmininko dr. K. Bobelio ir Pasaulio-Lietuvių Bendruomenės pirmininko inž. V. Kamanto susitarimą VI-jo PLB Seimo metu, PLB š.m. spalio 13 d. VLIKUI pranešė, kad sudaryta pasitarimams komisija iš inž. Algimanto Gečio (Pirmininkas), dr. Kazio Ambrozaičio ir inž. Juozo Danio.

VLIKAS pranešė Pasaulio Lietuvių Bendruomenei, kad VLIKO komisija sudaryta sekanti: inž. Liūtas Grinius (pirmininkas), Teodoras Blinstrubas ir Vladas Šoliūnas.

Patirta, kad pasitarimai vyks š.m. gruodžio 17 d.

Pabėgėlis iš Estijos

Okupuotos Estijos Kultūros ministerijos teatro skyriaus direktorius Aarne Vahtra 1982 m. pasitraukė iš Estijos. Jungtinio Pabaltiečių komiteto pastangomis jis spalio mėn. pabaigoje Vašingtone lankė vadovaujančius Valstybės departamento pareigūnus, kai kuriuos senatorius ir kongresmenus, painformuodamas apie žiaurią partijos cenzūrą Estijos teatruose, priverstiną krašto sovietizaciją. Pranešė kaip klausomas uoliai Estijoje Amerikos Balsas. Dabar Vahtra gyvena Paryžiuje.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS 43-čiasis METINIS SUVAŽIAVIMAS Chicagoje, Liet. Tautiniuose Namuose, 1983 m. spalio 22 d. Iš kairės prezidentė: ALT išd. M. Pranevičius, vicepirm. dr. Jonas Valaitis, Lietuvos Gen. konsulė Juzė Pauzvardienė, buv. ALT pirmininkas ir šiame suvažiavime vienbalsiai priimtas ALTO garbės nariu inž. Antanas Rudis, ALT sekr. G.J. Lazauskas, sveikina Liet. Prekybos Rūmų ir Sandaros vardu Teodora Kuzienė, dešinėje - ALTO pirm. dr. K. Sidlauskas. (Nuotr. C. Genučio)

ALTO Vicepirm. Jonas Talandis Baltuosiuose Rūmuose

TAUTINĖS GRUPĖS PREZIDENTŪROJE

Baltuosiuose Rūmuose spalio 31 d. įvyko pranešimas etninių grupių vadovams ryšium su Grenados įvykiais. Atstovaudamas Amerikos Lietuvių Tarybai, ten dalyvavo vicepirm. Jonas Talandis. Pranešimus padarė viceprezidentas G. Bush, JAV saugumo tarybos atstovas ir specialus prezidento asistentas Lotynų Amerikos reikalams C. Menges, Valsitybės departamento atstovas P. Romero. Jie išryškino, kad JAV karių akcija Grenadoje buvo reikalinga, siekiant apginti ten esančius amerikiečius, ypač gausius studentus. Grenadoje buvo rasti ginklų sandėliai, statomas karinis aerodromas, gausiai Kubos dalinių, rodančių, kad Grenada komunistų buvo planuojama panaudoti tolimesnoms agresijoms.

Tame pranešime prezidentūroje dalyvavo ALTO atstovas Vašingtone dr. J. Genys, keli Jungtinio Pabaltiečių komiteto nariai bei LB atstovai.

VLIKO Tarybos posėdis

VLIKO Tarybos posėdis įvyks 1983 m. gruodžio 3 d. 1 val. Chicagoje, ALTO patalpose, 2606 W. 63rd St. Pagal rotacinę tvarką, šiuo laiku VLIKO Tarybos pirmininku yra Kazys Oželis (Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio atstovas), o sekretorius - G.J. Lazauskas (Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos atstovas). Posėdžiai vyksta kas du mėnesiai.

AMERIKOS LIETUVIŲ

KONGRESAS

Amerikos Lietuvių Tarybos metiniame suvažiavime nutarta rengti Amerikos Lietuvių Kongresą 1984 metais, pagal nusistovėjusią tvarką tuos kongresus ruošti kas penki metai. Tai bus jau dešimtas kongresas.

ALT valdyba perėitame posėdyje nutarė X Amerikos Lietuvių Kongresą ruošti Chicagoje. Sekančiame ALT valdybos posėdyje, kuris įvyks gruodžio 2 d., numatyta sudaryti Amerikos Lietuvių Kongresui ruošti komisiją. Tuo pat laiku numatoma šaukti ir eilinį metinį ALTO suvažiavimą.

AUŠROS METAI

CHICAGOJ
IR A PYLINKĖSE

"CHRISTMAS IN LITHUANIA"

Lapkričio 26 d. 7 val. 30 min. Mokslo ir Pramonės Muziejuje bus Lietuviška programa. Iki sausio 8 d. pasirodys net 40 etninių grupių. Frank Zapolis ir ponija yra šių metų programos vadovai. Įėjimas ir parkinimas yra nemokamas.

VIKTORAS JASMANTAS -
SUKAKTUVININKAS

VIKTORO JASMANTO
GYVENIMO KELIAS

"Sandaros" netolimas kaimynas ir šio laikraščio talkininkų būrelio dalyvis Viktoras Jasmantas neseniai, spalio 16 d., sulaukė 75 m. amžiaus. Keleris pastaruosius metus jis uoliai talkininkauja kiekvieną "Sandaros" numerį paruošiant paštui.

Jubiliatas Viktoras yra Suvalkijos sūnus, gimęs 1908 spalio 16 d. didžiuliam Čičkų kaime prie pat Alvisto miestelio. Ten jo tėvai ant Širvintų upės kranto turėjo gražų, tvarkingą 42 margrų ūkį. Nuo Jasmantų sodybos iki Rytprūsių sienos buvo tik apie 10 kilometrų, dar arčiau buvo Vilkaviškio miestas, geležinkelis ir plentas. Čičkų ūkininkai jau prieš keletą dešimtmečių buvo išsikėlę į vienkiemius. Žemė buvo geros rūšies, tad ūkininkavimo sąlygos ten buvo neblogos.

O ir pati Jasmantų šeima buvo didžiulė, tvarkinga ir darbšti. Jasmantai užaugino šešis sūnus ir vieną dukterį. Viktoras buvo trečiasis sūnus iš eilės. Visi Jasmantukai yra lanke vienokias ir

kitokias mokyklas, bet tik vienas neprikli. Lietuvoje baigė aukštąjį mokslą. Tai buvo Antanas Jasmantas Kauno universitete baigęs teologijos studijas ir išventintas į kunigus marijonas vienuolis. Prieš keletą metų jis mirė okup. Lietuvoj.

Viktoras gi mėgo ūkininkavimą, ypač gražius arklius, tad jis pasiliko ūkyje ir padėjo jį tvarkyti tėvui ir vyriausiam broliui Broniui. Viktoras sako, kad per netus jie iš savo ūkio turėdavo apie 5000 litų pajamų. Svarbiausi pajamų šaltiniai buvo cukriniai runkeliai, kasdien į pieninę vežamas pienas ir bekonai. Žinoma, turėdavo dar pajamų ir iš grūdų, linų ir kt. Taigi, lietuviškosios ūkinės spaudos pastangos ir nuolatiniai pamokymai, o taip pat agronomų įvairūs patarimai ir nurodymai (kiekvienam apskritų buvo po keletą valdžios išlaikomų agronomų) nebuvo tuščios. Lietuvos žemės ūkio gamyba kas metai vis didėjo. Juk nei cukrinių runkelių, nei pieninių ir bekonų nebuvo Lietuvoj carų valdymo metais.

1930 m. Viktoras buvo pašauktas į Lietuvos kariuomenę. Jis buvo gražiai išaugęs, aukšto ūgio, stambokas, tvirtas jaunas vyras, o tokių kaip tik reikėjo artilerijai. Viktoras buvo paskirtas į 4-tą artilerijos pulką, stovėjusį Vilkaviškyje. Ten jis rado daug gražių, stiprių arklių, bet jų tarpe pasitaikydavo ir vienas kitas pasitūtelis, neklaužada ir iš visos baterijos kareivių tik vienas Viktoras sugebėdavo tokius pavojingus arklius sudrausminti. Ten tarnaujant Viktorui teko ir pašaudyti "iš armotų". Ir dabar Viktoras mėgsta pasakoti savo išgyvenimus ir nuotykius Lietuvos kariuomenėje.

Du per Lietuvą praūžę pasaulinio masto karai ir okupacijos visiems lietuviams atnešė daug visokių vargų ir nelaimių. Neišvengė jų ir Jasmantų šeima. Per Pirmąjį karą 1915 m. pavasarį rusai su vokiečiais besišaudydami sudgino visas Jasmantų triobas. Ši nelaimė buvo dar skaudesnė dėl to, kad tėvo Jasmanto nebuvo namie. Jis jau anksčiau buvo mobilizuotas į rusų ar-

VIKTORAS JASMANTAS Nepriklausomos Lietuvos kariuomenės tarnyboje, Vilkaviškyje. Kairėje: Viktoras ant žirgo, pavadintu "Dinamitas", o dešinėje - Viktoro nuotrauka 1931 m.

mija. Ūkį tuomet tvarkė motina su vyriausiu sūnum Broniu, turėjusiu tik 15 metų. Jasmantienė su keturiais vaikais prisiglaudė pas kaimynus, bet reikėjo jiems mokėti už patalpas. Tik 1918 m. grįžus iš Rusijos tėvui Jasmantai griebėsi kuo greičiausiai atstatyti savo triobesius.

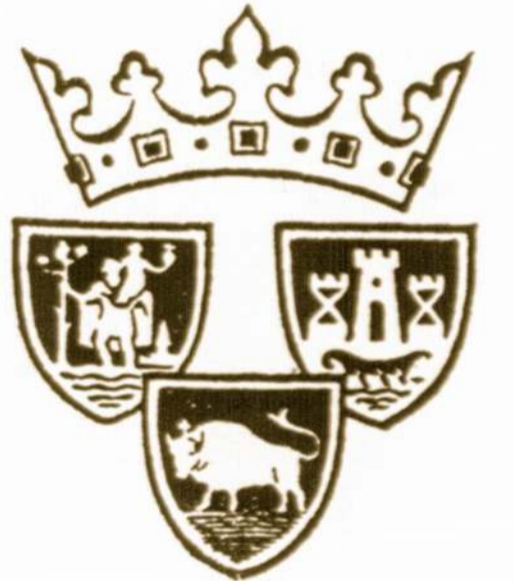
O Antrasis pasaulinis karas ir artėjanti antroji sovietinė okupacija išbloškė beveik visą Jasmantų šeimą iš tėvynės. Pagyvenę penkeris metus Vokietijoje tremtinių stovyklose Jasmantai su keturiais sūnumis ir dukra 1949 m. atplaukė į JAV. Iš pradžių jie bandė įsikurti Pensilvanijoje, bet ten buvo sunku tuomet gauti bet kurį darbą, tad jų šeimos nariai vienas po kito pradėjo keltis į Čikagą ir apsigyveno Cicero priemiesty. Čia visi gavo darbus ir pastoviai apsigyveno. Bet mirtis pradėjo lankyti Jasmantus. Pirmasis mirė tėvas Jasmantas, vėliau motina ir sūnus Bronius su žmona. Visi jie ilsisi Kazimierinėse.

1918 m. lapkričio 30 d. Mažosios Lietuvos Tautinė Taryba Tilžėje, atstovaudama krašto gyventojų apsisprendimą, pasirašė Aktą skelbiantį Mažosios Lietuvos prisijungimą prie bendros Nepriklausomos Lietuvos valstybės. MLL Draugija maloniai kviečia Jus lapkričio 20 d. (sekm.), 2 val. p. p. dalyvauti Lietuvos Šaulių namuose rengiamame šio reikšmingo Akto 65 metų sukakties

MINĖJIME

Programoje: Algirdo Gustaičio iš Calif., paskaita. Dainos — solistė Aldona Buntinaitė, tautiniai šokiai atliekami "Vyties" sambūrio šokėjų ir kt. Organizuotai su vėliavomis dalyvauja jūros šauliai ir lietuviška visuo-

Mažosios Lietuvos Lietuvių
Draugijos Valdyba

Talkininkas

ST. CASIMIR MEMORIALS, INC.

3914 WEST 111th STREET
CHICAGO, ILL 60655

We have the largest selection of monuments in the City.

SENIAUSIA LIETUVIŲ PAMINKLŲ BENDROVĖ IR DIRBTUVĖ.

Didžiausias pasirinkimas. Pagal užsakymą Lietuvių Tautinėse Kapinėse pastatė didžiulį stiegdėjams paminklą ir daug kitų. Savininkai Wm. Nelsonas, Jr. ir Lillian F. Dulys. Vienas blokas nuo Liet. šv. Kazimiero kapinių. Telefonas - 233 - 6335.

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai Ruošdami kuria nors progą pokylį ar vakariene, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias 7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106, kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudy Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Base Ins. Agency

Juozas Bacevičius
VALANDOS
Kasdiena 9 - 8 val. vakaro
Sekmadieniai uždaryta

6529 So. Kedzie Ave.
- Chicago, Ill. 60629

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba:
Šeštadieniai ir sekmadieniai nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Telefonas 778 - 1543

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC
2951 W. 63rd Street
Office — 436-7878
Res. 839 - 5568
CHICAGO, Illinois 60629
VLADAS SIMAITIS, J. D.
Registered Broker

ROBERT J. ZAPOLIS

Attorney at Law

3208 W. 95th Street, Evergreen Pk. IL.
Phone. 423 - 8330

Member Sandara Lodge 77.
Kreiptis lietuviškai arba angliškai.

Didžiausias Kailių
Pasirinkimas!

PAS VIENIETELĮ
LIETUVIŲ KAILININKĄ
CHICAGOJE

Ištaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

Bedford
INN

COCKTAILS DRAFT BEER
5758 W. 65th St. (65th & MENARD)

RESTAURANT & LOUNGE

Food Service Hours Mon. to Thurs. 11-8 Fri & Sat to 10 p.m. Open Sat. at 4 p.m.
• Fresh Oysters & Clams • Sandwiches, Steak, Lobster • Fresh Seafood Specialties • Happy Hour 4 to 6 Mon. to Fri.
ORDERS TO GO AVAILABLE 582-3510

Sav. Denny Šimenas,
Sandaros 77 kp. narys.

BRIDGEPORT
DELICATESSEN

3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas Grigėnas

ŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI
IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakare

Visos laidos iš WCEV 1450 Kc BANGA
ST. PETERSBURGE: 12 val. 30 min.

WTIS 1110 AM BANGA.

Adresas: 2646 West 71-st St.

Chicago, Ill. 60629. Tel. 778-5374.

ENGLISH section

EDITOR
Antanas Adomenas
7151 South California
Chicago, Illinois 60629

ANATOLE MILUNAS - Chairman of the Lithuanian-American Republican National Federation was among the guests at the White House State Dinner on June 7, 1983. During the event President and Mrs. Ronald Reagan welcomed Ivory Coast President Felix Houphouet - Boigny and his wife Marie - Therese. Among the guests were Vice-President and Mrs. George Bush; most of the senior White House Staff; members of Congress; TV and Theater personalities and other nationally-known figures. In picture: Anatole Milunas talks with the President over coffee in the Blue Room.

MASSACHUSETTS' PRO-LITHUANIAN LAW

On September 26, 1983 Governor Michel S. Dukakis of Massachusetts signed into law an act providing for the annual observance of Lithuanian Independence Day on February 16. Chapter 373 of the Acts of 1983 reads as follows:

"Chapter 6 of the General Laws is hereby amended by inserting after Section 12 EE the following section: 12 FF. The governor shall annually issue a proclamation setting apart February sixteenth as Lithuanian Independence Day, in commemoration of the promulgation of the nineteenth hundred and eighteen Declaration of Independence which reestablished Lithuania as a sovereign nation and recommending that said day be observed in an appropriate manner by the people. "This act was passed in both Houses of the General Court (Legislature) on September 19th.

State Representative William J. Glodis, assistant majority leader and vice chairman of the Committee on Taxation, introduced the measure as House Bill 6117. In effect this legislation places Lithuanian Independence Day on the permanent calendar of official observances. As Mr. Glodis pointed out: "Years from

now there may no longer be any Lithuanians in the commonwealth, but the governors will have to proclaim Lithuanian Independence Day anyway!"

Massachusetts is the second state to have formalized observance of Lithuanian Independence Day. The common practice has been to petition each year the governor for his consent to a issue a proclamation for the commemoration in his state. The Massachusetts law makes it obligatory for the chief state executive to issue a public proclamation which is recorded with the Massachusetts Acts and Resolves.

Representative Glodis followed up the promulgation of the law by petitioning Armand LeMar, superintendent of public buildings, for permission to fly the Lithuanian flag at the state house each year on February 16th. Mr. LeMar responded on October 16th by approving the request to fly the Lithuanian flag on February 16, 1984. The Democratic State representative is active in the Lithuanian community of Worcester and is proud of his heritage.

Algirdas Budreckis

Redaguoja Vaclovas Prūsas

AM. L. PENSININKŲ S-gos SUSIRINKIMAS

Gausi nariais Amerikos Lietuvių Pensininkų S-ga 1983 m. spalio 19 d. turėjo eilinį Šaulių salėje susirinkimą. Susirinkimui vadovavo pirm. St. Vanagūnas, sekretoriavo A. Pleškys.

Atsistojimu ir vienos minutės tyla prisiminta mirę S-gos nariai: J. Lesčius ir J. Strungys.

Pranešta, kad bus renkama nauja valdyba ir kad kandidatus parinks rinkiminė komisija. Prašom neatsisakyti į valdybą kandidatuoti. Lietuvos Atstovybės rūmų remontui ALPS nariai suaukojo 320 dol. o kitą šimtinę pridėjo valdyba iš bendros kasos. Atstovas St. Bačkis nuoširdžiai raštu pareiškė padėką. Buvo prašyta neullstamai klibinti pašto Valdybą, kad ji išleistų Dariaus-Girėno pašto ženklą. Tuo reikalu pasisakė J. Žadeikis. Meno vadovė Variakojienė prašė talkininkauti, nes, esą, menų būrelis vien tik savo įėjomis ima pavargti.

Buvo iškeltas ir sūrių klausimas, kuriuos dalina iš valdžios sandėlių. Dėl jų tiek galima pasakyti: "duoda imk, muša-

bėk", bet vis dėlto, jo nereikėtų valgyti, kadangi jis yra riebus, turi daug ir cheminių priedais. Jį gavus, reikia parduoti ar tiesiog iškeisti kitokiu, sveikesniu maistu. Žinoma, kai lietuviai pensininkai pusbadžiu gyvena (o tokių yra), gaudami tik apie šimtinę kitą mėnesiui, tai jie, kad tik alkį numalšintus, į sveikatą neatsižvelgia.

Kaip ir kiekvienais metais, bus kalėdinis pobūvis su menine dalimi ir vaišėmis. Prašoma dovanų būsimai loterijai, įėjimas ir vaišės kaštuos 4 doleriukai.

ŽMONIŲ LIGOS

Pasaulio Sveikatos (apsaugos) organizacija (JT dalis) per dvidešimtį metų išnaikino raupus. Paskutinių penkių metų begyje nebuvo nė vieno naujo raupų atvejo.

Tropikų drugys (malaria) tebėra pavojingas, tačiau jo atvejai yra sėkmingai gydomi anti-biotikais ir yra tikimasi, kad drugys bus taip išnaikintas.

Plaučių džiova (tuberculozė), tačiau nepasiduoda išnaikinimui ir tebėra labiausiai išplitusi liga pasaulyje. Apie 3,5 milijono žmonių miršta nuo džiovos kas met.

Cholera ir dėmėtoji šiltinė taip pat nepasiduoda išnaikinamos. Pirmoji plinta per netinkamą naudojimą vandeni, antroji yra platinama utėlių.

Plačiausiai paplitusi liga, tačiau, yra peršalimas, gripas, influenza. Šių ligų virusai nuolat keičiasi ir todėl nebūna veiksmingi naujo pobūdžio užkrėtimams. 1918-1919 metų gripo epidemijos pasėkoje nuo jo pasaulyje mirė apie 20 milijonų žmonių.

-L

THE LITHUANIANS page 15

THE PERIOD OF INDEPENDENT

LITHUANIA

1918-1940

After being under foreign domination for 123 years (1795 - 1918), the Lithuanians strived for freedom. In 1917, the Council of Vilnius city elected 20 patriots to the Council of Lithuania (Taryba). The TARYBA proclaimed Lithuania's Declaration of Independence on February 16, 1918.

Lithuanians all over the world helped to make this independence a reality. Volunteer soldiers fought against the invading Bolsheviks, Poles and Bermond Troops. Lithuanians living abroad helped financially and morally. With all this help, Lithuania was able to fight off the invaders and keep her political independence.

Soon the nations of Europe recognized the new republic and she was admitted to the League of Nations. A constitution was adopted on August 1, 1922, granting freedom of speech, press and assembly. Also freedom of religion was granted and equality for ethnic minorities were assured. The Taryba elected Antanas Smetona an influential editor and crusader for freedom as the Provisional President (1919 - 1920).

Soviet Russia concluded a peace treaty with Lithuania which established her ethnographic boundaries at about 32,767 square miles. The Convention (1924) of major powers and Lithuania ceded the Memel- Klaipėda (Lithuania Minor) to the reborn nation. Then she embraced 33,867 square miles with about four million people. When Poland occupied Lithuania's capital city of Vilnius (Wilno) and adjacent territory she took away one-third of the country in 1920, reducing the population count to about 2,500,000 souls.

The State Council adopted the white mounted knight, charging to the left, as the official coat of arms. It was the symbol of the Grand Duchy of Lithuania in the Middle Ages. Also, they adopted the national flag with yellow (top) for

Latvia, Estonia, and Lithuania were incorporated into the Soviet Union.

their golden grains, green (middle) for their great forests, and red (bottom) for the blood the Lithuanians shed for freedom.

The Constituent Assembly proclaimed a democratic republic, elected Aleksandras Stulginskis as President (1920-26). He died a martyr in Siberia.

Dr. Kazys Grinius, patriot of Lithuania's rebirth, the former prime minister, was elected as the third President in 1926. His administration lasted only six months. He became exiled to the United States.

A new cabinet was formed and the country was put under more stricter rule. The President Smetona semi-authoritarian ruled until the Soviet occupation. He fled to the United States.

by Anthony D. Yuknis

(To be continued: pages

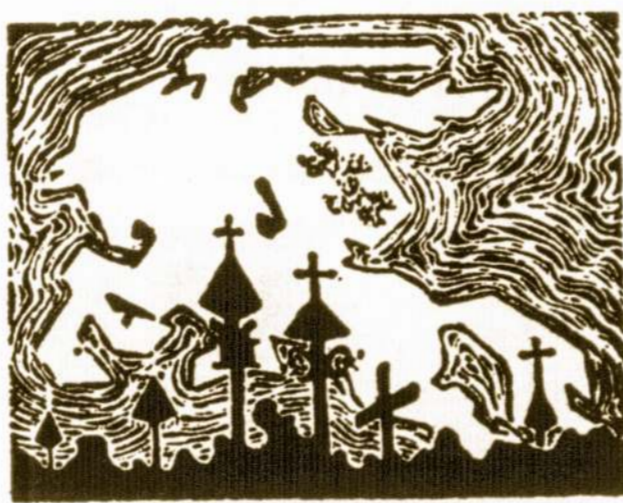
16, 17, 18)

THE BATTLE OF GRUNWALD

Liberal English translation with prologue and epilogue by J. J. Bielskis. From the adapted Lithuanian version of the original in Russian by Ivan K. Sokolnikov. An Historical novel of the Battle in 1410 with the Teutonic Knights. 160 p.p. and XXXI footnotes. Los Angeles, 1963.

Price—\$3.00. Hard Cover \$4.00 plus \$1.00 postage

LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029
(213) 664-2919

Algirdas Gustaitis from Los Angeles, California has reprinted one of the oldest maps of Lithuania made by Gerardus Mercator (1512-1594). The first edition of this map was made in 1595. It was reprinted in 1982 by the Lithuanian Historical Society. Its size is 30" x 21 1/2" and it costs \$5.00. For further information, please write to A.C. 7946 W. 4th Street, Los Angeles, Ca. 90048. The same author has also published a new map of Lithuania 37" x 32 1/4".

SPEAK UP

The democratic press is free. However, there are some publications freer than others. One such publication is SPEAK UP, a newspaper published monthly, 24 pages, in Toronto, Canada.

SPEAK UP concentrates on politics and economy but there are articles related to culture, social life, etc. Generally SPEAK UP contains articles and information which embraces North America with special accent on Canada: Chairman Pierre Trudeau; French Separatists; deep analyses of monetary system and so on.

All those who are interested in the political situation of North America will find SPEAK UP exceptionally informative and free from any suppression. We will send a sample copy on your request. Annual subscription \$10.00.

SPEAK UP, P.O. Box 272, Station "B", Toronto, Ontario MST 2W2, Canada.

ATKARPA
Sandaros prenumeratos
pratešimui

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
Iš viso..... dol.

MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

